

Качак Т. Б. Розвиток медіаграмотності студентів у процесі вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання». *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей /* Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. 400 с. С. 173 – 181.

Інфомедійна грамотність — невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти

Збірник статей

Київ
Академія української преси
Центр вільної преси
2021

УДК 378.091.3:316.77-028.16/-028.26][477](082)
I-74

Редакційна колегія:

Дучик Д.Р., кандидатка філологічних наук, виконавча директорка ГО «Український інститут медіа та комунікації», викладачка Могилянської школи журналістики;

Іванов В.Ф., доктор філологічних наук, професор, президент Академії української преси (головний редактор);

Романюк В.С., кандидатка культурології, заступниця директора Могилянської школи журналістики (НаУКМА);

Тараненко О.В., кандидатка філологічних наук, доцентка, менеджерка з організаційного розвитку проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» IREX;

Фінклер Ю.Е., доктор філологічних наук, кандидат соціологічних наук, професор, професор кафедри журналістики Чорноморського національного університету імені Петра

Могилан;

Янкович О.І., докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка; професорка кафедри ранньої освіти, спеціальної педагогіки та ресоціалізації Куявсько-Поморської вищої школи (Бидгощ, Польща).

I-74 Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. – 400 с.

Збірник присвячений науковому осмисленню ходу та результатів проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Розглядаються як загальні положення, так і конкретні приклади впровадження елементів медіаграмотності в освітній простір України.

Статті будуть цікаві і корисні для студентів, аспірантів, наукових співробітників, викладачів, керівників закладів освіти, усіх, кого цікавить проблематика впровадження медіаграмотності.

ISBN 978-617-7370-26-9

Відповідальність за підбір, точність наведених матеріалів фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів.

Збірник статей «Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти» створений Академією української преси в межах проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що реалізується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси.

Зміст матеріалів не обов’язково відображає думку та не є офіційною позицією IREX, Урядів Великої Британії та США, Академії української преси. Представлені матеріали дозволяється використовувати з навчальною метою та за умови, якщо це здійснюється безоплатно для кінцевого споживача. У використанні в освітній діяльності обов’язковим є посилання на IREX, АУП та проєкт «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».

© Академія української преси, 2021

© IREX, 2021

© Центр Вільної Преси, 2021

Ганна Йордан, Галина Синоруб ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В МАЙБУТНІХ МЕДІЙНИКІВ (НА ПРИКЛАДІ БІНАРНОГО ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІН «ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ФАХ: ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКА» ТА «ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ФАХ: ФОТОЖУРНАЛІСТИКА»)	167
Тетяна Качак РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ»	173
Слизова Ковтун ФОРМУВАННЯ МЕДІЙНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	182
Тетяна Коноваленко, Юлія Надольська ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	187
Тетяна Коноваленко, Анатолій Солоненко ВПЛИВ ПРОЄКТУ «ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ: ІНФО-МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ» НА МОДЕРНІЗАЦІЮ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ	195
Анастасія Кузнєцова, Дарія Лукьяненко ВИВЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ШЛЯХОМ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ	202
Оксана Кучерук БЛОГ ВИКЛАДАЧА ЯК ОСВІТНІЙ МЕДІАРЕСУРС ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА	210
Галина Лещук МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	218

Качак Тетяна Богданівна,
доктор філологічних наук, доцент
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
професор кафедри фахових методик і технологій початкової освіти

РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ»

Анотація: У статті на основі аналізу наукових праць і узагальнення практичного досвіду розглянуто основні характеристики й структурні компоненти медіаграмотності педагога. Висвітлено проблема розвитку медіаграмотності студентів спеціальності «Початкова освіта» у процесі вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання». Досліджено педагогічні умови реалізації завдань медіаосвіти на заняттях і під час виконання самостійної роботи з предмету. Зроблено висновок, що формуванню медіаграмотності студентів сприяє систематичне і цілеспрямоване використання медіаконтенту та цифрових інструментів із метою пошуку, аналізу, осмислення інформації, створення власного медіаконтенту, організації офлайн- і онлайн-навчання.

Ключові слова: медіаграмотність, медіакомпетентність, медіаосвіта, медіаконтент, критичне мислення, дитяча література, методика навчання літературного читання

Покоління епохи цифрових технологій не уявляє своєї діяльності без медіа, інтернету, гаджетів. Соцмережі та інші інтернет-ресурси – основна платформа для спілкування, отримання і передавання інформації, саморозвитку й розваг як для дітей, так і для дорослих. Така діяльність має бути безпечною. З огляду на це, медіаграмотність – ключова компетентність особистості нашого часу. Пріоритету набувають знання, навички й уміння аналізувати, критично мислити, оцінювати і створювати медіаконтент, розуміти, як працюють, які функції виконують медіа. Важливо розвивати медіагра-

мотність майбутніх педагогів, сформувати у них компетентності, які вони так само формуватимуть у школярів; навчити використовувати сучасні цифрові інструменти для організації освітнього процесу в традиційному й дистанційному форматах.

У більшості педагогічних вузів України вивчають такі предмети, як «Медіадидактика», «Медіаосвіта», «Основи медіаграмотності». Актуальною проблемою зараз є не так впровадження окремої дисципліни для студентів педагогічних спеціальностей, як впровадження професійно зорієнтованої медіаосвіти [5], інтеграція медіаграмотності в усі навчальні програми й курси. Цей аспект активно розробляє команда проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який реалізовує Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великобританії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України й Академією української преси [1]. Методично розроблені й представлені моделі інтеграції медіаграмотності у шкільні навчальні предмети. На часі – розширення й примноження педагогічного досвіду формування медіакомпетентності майбутніх педагогів у процесі вивчення різних дисциплін; теоретичне осмислення й експериментальна перевірка ефективності запропонованих методичних систем та їх змістового наповнення.

У ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» автор статті

викладає дисципліну «Дитяча література та методика навчання літературного читання» для студентів спеціальності «Початкова освіта». Основна мета її вивчення – ознайомити з українською та зарубіжною літературою для дітей, сформувати у студентів літературну компетентність, розвивати читацьку культуру і забезпечити опанування ними методики навчання літературного читання у початковій школі та промоції дитячого читання [2]. Зміст навчання студентів у межах цього курсу формують адресовані юним читачам художні тексти українських і зарубіжних письменників, праці літературознавчого й психолого-педагогічного спрямування, історико-літературні, рецептивно-критичні матеріали, а також нормативні документи, підручники з читання для початкової школи, методичні розробки, педагогічний досвід учителів-практиків. Опрацювання й аналіз художніх текстів супроводжується методичною роботою й практичною апробацією завдань, форм і методів освітньої діяльності, актуальних у початковій школі. Компоненти інтегрованої дисципліни взаємопов'язані, а запропоновані завдання спрямовані на одночасне формування відразу різних компетентностей майбутніх педагогів. Серед них – медіаграмотність та цифрова компетентність.

Мета статті – проаналізувати педагогічні умови, ефективні методи, підходи та інструменти формування медіаграмотності студентів у процесі вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання».

Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти

175

Проблема медіаосвіти – предмет міждисциплінарних досліджень науковців та практиків, які актуалізують питання взаємодії та обізнаності, знань і навичок особистості у роботі з медіа в еру інформаційних, цифрових технологій (І. Снайдер (I. Snyder), Р. К'юбей (R. Kubey), Б. Уорнік (B. Warnick)), пов'язують їх із кібербезпекою (А. Гурак (L. Gurak)), соціальним контекстом досліджень (К. Тайнер (K. Turner)), а також комплексно розкривають поняття медіаосвіти (А. Мастерман (L. Masterman)) і медіаграмотності (С. Лівінгстоун (S. Livingstone)). В Україні науковим підґрунтям студій із основ медіадидактики є праці Г. Онкович, А. Зазнобіної, В. Іванова, О. Волошенюк, В. Гаврильченко та ін. Різні аспекти формування медіаграмотності студентів і педагогів висвітлюють А. Волошина, І. Григор'єва, А. Найдьонова, О. Тимченко, А. Федоров, В. Шарко та ін. У аспекті розвитку медіаграмотності учнів та використання ефективних вправ і завдань з цією метою на уроках мови і літератури актуальними є праці О. Семенов та Н. Пономаренко. Ці дослідження стали основним теоретико-методологічним підґрунтям розвідки.

Поняття «медіаграмотність» пов'язане з поняттям «грамотність», під яким традиційно розуміємо вміння читати і писати, інтерпретувати й творити друковані тексти. Як зазначає С. Лівінгстоун, нові технології комунікації, аудіовізуальні тексти актуалізують поняття «медіаграмотність», «нова грамотність», «цифрова грамотність» «грамотність в інтернеті» [8, с. 3]. Дослідниця називає її «rap-media», оскільки це поняття охоплює інтерпретацію всього у комплексі, опосередкованих сим-

волічних текстів, що транслюються або публікуються в електронних комунікаціях мережі.

Медіаграмотність, за визначенням зарубіжних науковців, – це здатність отримувати доступ, аналізувати, оцінювати та створювати повідомлення у різних формах. С. Лівінгстоун виокремлює ці чотири компоненти навичок (доступ, аналіз, оцінка та створення вмісту) як основні, але не єдині. Їхнє формування взаємопов'язане і взаємообумовлене [8, с. 5]. На позначення цих навичок дослідники також використовують синонімічне поняття «медіакомпетентність», однак не всі ототожнюють їх. Так, Н. Гендіна вважає медіаграмотність початковим рівнем медіаосвіти. У цій розвідці використовуємо два терміни як синонімічні, оскільки медіаграмотність, як і медіакомпетентність може бути сформована на різних рівнях, а шляхи, методи і засоби їх формування одні й ті ж.

Ширше дефініює поняття «медіакомпетентність особистості» О. Федоров і акцентує на вмінні обирати, використовувати, критично аналізувати і оцінювати, передавати і створювати медіатексти різних видів, жанрів, а також враховувати знання щодо функціонування медіа, його впливу на соціум [3, с. 82]. Учений переконаний, що педагог повинен здійснювати медіаосвітню діяльність учнів різного віку.

О. Тимченко детально аналізує зміст, який закладають у поняття «медіакомпетентність педагога» різні науковці (А. Сулім, О. Федоров, І. Григор'єва, Г. Онкович, Б. Іскаков, Н. Гендіна, В. Шарко) і подає узагальнене і найбільш повне, на нашу думку, визначення: «формуван-

ня медіакомпетентності вчителя початкових класів – це процес набуття студентом динамічної сукупності знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів і цінностей. Вони визначатимуть здатність особи аналізувати, критично оцінювати освітні медіаматеріали, отримані з різних джерел, створювати власні медіапродукти для ефективного здійснення педагогічної діяльності з використанням медіатехнологій» [6, с. 344].

У процесі вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання», окрім реалізації завдань літературної освіти, формуємо професійні компетентності, обов'язковим складовим компонентом яких є медіаграмотність. Йдеться про вміння працювати з медіаконтентом: ефективно шукати, систематизувати, аналізувати й критично оцінювати інформацію, працювати з джерелами й дотримуватися академічної доброчесності (інформаційна грамотність), розрізняти правдиві та фейкові повідомлення; розвивати критичне мислення й вміння інтерпретувати, оцінювати тексти й медіапродукти (аудіовізуальні тексти), проводити паралелі з дійсністю, аргументувати свою думку; розвивати навички з особистої кібербезпеки й вміння запобігати ризикам у комунікації; виявляти й протидіяти «мові ворожнечі», стереотипам, дискримінації; активно використовувати цифрові інструменти та медіа для реалізації креативних педагогічних ідей, досягнень поставлених цілей, організації сучасного інноваційного освітнього процесу.

На лекційних та практичних заняттях під час виконання самостійної роботи та реалізації авторських проєктів, спрямованих на розвиток і популяризацію читання й підвищення професійної компетентності педагогів, створюємо відповідні педагогічні умови для ефективного формування медіаграмотності студентів, використовуємо різноманітні методи, підходи й інструменти. Розглянемо деякі з них.

1. **Активне використання різноманітного медіаконтенту.** Сьогодні складно уявити підготовку чи проведення заняття з будь-якої дисципліни без звернення до інтернет-джерел та використання медіаконтенту. Під час вивчення текстів української та зарубіжної літератури для дітей працюємо з вербальним текстом, аудіотекстом, ілюстраціями та екранізацією за мотивами тексту. Ознайомлюючись із методикою навчання літературного читання, розглядаємо й аналізуємо конспекти уроків, мультимедійні презентації, відеоуроки та методичні розробки педагогів, розміщені у мережі. Ці матеріали слугують навчальною базою і є зразками досвіду для майбутніх педагогів. Так формуються перцептивні уміння студентів, а контактний показник медіакомпетентності аудиторії максиміальний.

Медіаконтент використовуємо на усіх видах лекцій (лекція-візуалізація, бінарна лекція, лекція-конференція, лекція-дискусія та ін.), практичних заняттях та заняттях інтерактивної взаємодії, заняттях-веб-квестах, інтегрованих заняттях, «лі-

Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти

тературних мандрівках» та ін. Популярністю серед здобувачів освіти користуються аудіо- та відеолекції викладача, доступні у будь-який час, а не тільки онлайн. Із цією метою відеофрагменти лекцій із «Дитячої літератури та методики навчання літературного читання», відеовиступи і відеодоповіді з інших проблем, які розглядаються у процесі вивчення дисципліни, було розміщено на платформах загального доступу youtube та researchgate.

2) **Індивідуальна і групова робота, спрямована на пошук, аналіз, оцінку інформації, роботу з медіа.** Опрацьовуючи біографії письменників, критичні відгуки й рецензії на твори, наукові та навчально-методичні матеріали з методики навчання читання молодших школярів, студенти розвивають аналітичні, інтерпретаційні уміння, вчать ефективно взаємодіяти з медіапростором, користуватися онлайн-інструментами пошуку інформації. Цим завданням передувє вебінар із інформаційної медіаграмотності, на якому демонструються можливості пошукових систем і основні інтернет-ресурси, на яких розміщена інформація про дитячу літературу, електронні художні книги, кращі методичні розробки; акцентується увага на проблемах плагіату і академічної доброчесності. Зважаючи на те, що інформації багато, а відібрати потрібно правильну й достовірну, аналізуємо різні інтернет-сайти, вибираємо ті, яким можна довіряти, складаємо таблиці достовірних і фейкових джерел. Ці навички студенти удосконалюють на заняттях наукового гуртка, у процесі написання наукових статей, підготовки і виголошення доповідей на конференціях та інших наукових заходах.

3) **Аналіз художніх творів та навчально-методичних матеріалів із використанням методик розвитку критичного мислення** (групування, кубування, асоціативний куш, діаграма Вена, передбачення, система позначок «Поміть», дискусія в колі, сенкан, банк запитань, мозаїка, павутиння дискусії та ін.). Найчастіше практикуємо комплексний аналіз, який передбачає системне осмислення змістових та формальних особливостей твору. Використовуємо раціонально підібрані методи (серед яких найпоширеніші соціологічний, психологічний, структурний, психоаналітичний, гендерний види аналізу), способи (пообразний, ідейно-тематичний, цілісний, «услід за автором») та прийоми («повільне читання», історико-літературний коментар, розгляд системи предметних деталей, художніх засобів тощо) аналізу твору. Для кращого засвоєння художнього твору та розвитку аналітичних умінь, інтерпретаційної практики використовуємо умовні алгоритми аналізу поетичних, прозових та драматичних творів [3, с. 19-24]. Розвитку критичного мислення студентів сприяє виконання вправ «Шість капелюхів», «Асоціативна характеристика», «Шість медалей оцінки», «SWOT-аналіз», які детально описала Наталія Пономаренко під час вебінару щодо інтеграції інфомедійної грамотності у викладання української та зарубіжної літератури, проведеного у рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».

4) **Інтерпретація, оцінювання та висловлювання власних міркувань:** усно, письмово (есе, рецензії, аналітичні роздуми, відгуки), у формі медіапродуктів із використанням інтернет-платформ. У контексті обгово-

рення прочитаних творів на заняттях практикуємо рольові ігри, інтерактивні методики «мозковий штурм», «дерево рішень», «акваріум». Під час аналізу сучасних навчальних програм та підручників для початкової школи з мовно-літературної освіти проводимо оксфордські дебати «Інтеграція предметів – це добре чи погано?». З метою формування оціночних суджень і вміння обґрунтовувати свою думку пишемо есе. Перед таким завданням студентам надаємо інструкцію щодо структури роботи, написання дорожньої карти есе. Такі види робіт закріплюють навички академічної доброчесності, вміння правильно використовувати джерела інформації, працювати з медіаресурсами.

У межах проекту «Літературна академія» практикуємо інтерактивні онлайн-зустрічі з письменниками (В. Теремко, О. Рижко, О. Гаврош, М. Морозенко), відомими бібліотекарями, дослідниками дитячої книжки (Н. Марченко), науковцями-педагогами (В. Шуляр), бінарні лекції з педагогами-практиками (Н. Трищ, С. Бенза), тематичні вебінари зі студентами старших курсів (І. Стрельченко). Учасники зустрічі, як правило, ведуть активний діалог із гостями, обговорюють проблеми, формують запитання і відповіді, дискутують.

5) Розробка методичних матеріалів (конспектів уроків, системи вправ і завдань, дидактичного роздаткового матеріалу тощо), спрямованих на реалізацію компетентнісного та діяльнісного підходів із урахуванням завдань літературної та

медіаосвіти. Такі завдання виконуємо спочатку колективно, потім — у групах, а відтак – самостійно. Так формуються методичні та практико-педагогічні уміння майбутніх педагогів. Проводимо онлайн-аукціон методичних ідей, на яких студенти демонструють свої дидактичні матеріали, розкривають секрети створення інтерактивних плакатів, презентацій, постерів, демонструють алгоритм використання обраного web-сервісу, а також окреслюють, на яких уроках читання, як правильно і доцільно використовувати запропонований медіапродукт. Інші студенти активно обговорюють роботу, оцінюють її. Відбувається одночасне формування як предметної, так і цифрової компетентності студентів.

6) Виконання самостійних творчих завдань із використанням цифрових інструментів, кінцевою метою яких є створення медіапродукту. Як свідчить практичний досвід, студентам подобається створювати інтерактивні плакати, ментальні карти, хмарки слів, вправи і тестування, працюючи на різних платформах і використовуючи можливості цифрових технологій. Практично-креативні уміння студентів формуються під час виконання таких завдань: створити відеопрезентацію сучасної дитячої книги, підготувати буктрейлер чи зняти відеоролик за мотивами книжки, взяти участь у конкурсі на кращий читацький пост в соціальних мережах. Спостереження та емпіричне дослідження показали, що пізнавальний інтерес, мотивацію до навчання у студентів посилювали нетради-

Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти

ційні авторські методи і форми роботи. Супровідним компонентом вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання» є проєкт «Літературна кавалерка» (автор ідеї та організатор – Тетяна Качак) [4] – це ігри-презентації сучасних книг, ігри-змагання команд читачів, які відбуваються за участі письменників. Із 2016 року було проведено 11 таких ігор-презентацій сучасної української літератури для дітей та юнацтва, у яких взяли участь школярі та студенти різних закладів освіти. Кожна гра складається з п’яти етапів: знайомство з командою, презентація прочитаної книжки (у форматі буктрейлера, інсценівки, відеосюжету), запитання автору, завдання від письменників та інших учасників. Переможці відбіркових ігор змагаються у фінальній грі. Ігри «Літературної кавалерки» пройшли в Івано-Франківську, Коломні, Дрогобичі, Краматорську, Львові та Ужгороді. Було запрошено більше двадцяти письменників, серед яких Зірка Мензатюк, Олена Рижко, Сергій Гридін, Василь Теремко, Андрій Бачинський, Оксана Сайко, Олександр Гаврош, Ірина Ралко та ін. Студенти активно використовували медіаресурси, цифрові інструменти у процесі підготовки завдань кожного етапу гри й демонстрували високий рівень медіаграмотності та креативності.

7) Систематичне і цілеспрямоване використання цифрових інструментів та медіаконтенту в організації офлайн- і онлайн-навчання, демонстрування власного прикладу медіакомпетентності й обізнаності. З метою підвищення рівня медіаграмотності студентів на кожному другому занятті рекомендуємо проводити мінімаїстер-клас, присвячений роботі тієї чи іншої програми,

цифрового інструменту. Це особливо легко робити під час дистанційного навчання, використовуючи можливості освітніх платформ Zoom, Google Meet, Skype, Webex (сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв’язку). Як засвідчили студентські роботи, ефективними були майстер-класи, на яких студенти вчилися створювати:

- інтерактивні плакати («Інтерактивний плакат – засіб формування літературної компетентності молодших школярів») за допомогою онлайн-сервісів *Thinglink, Glogster, Genially*;
- ментальні карти з використанням програм *FreeMind, iMindMap, Mindomo, Mindmeister, Spiderscribe*;
- візуалізацію до уроків читання, презентації, хмарки слів на платформах *Mentimeter, Wordart.com, Word it out*;
- буклети, плакати, презентації у програмі *Canva*;
- навчальні ігри, вправи, вікторини за допомогою сервісів *Learning Apps, WordWall Kahoot, Plickers, Cosrative, ClassMarker*;
- відео з використанням можливостей відеоредакторів *Movavi Clips, YouCut, VideoShow, PowerDirector, KineMaster, VivaMaster*.

Таким чином, під час вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання» актуалізуємо усі етапи формування медіаграмотності студентів: мотиваційний, теоретичний, практичний, творчий. Відбувається підготовка медіаграмотного педагога, який у своїй професійній діяльності вміє працювати з інформацією, здійснювати пошук, огляд,

вдбір, систематизацію, аналіз медіапродуктів; здатен протистояти пропаганді, стереотипам, відрізнити правдиву інформацію від фейків; використовує цифрові інструменти у своїй діяльності, раціонально й ефективно синтезуючи традиційні й новітні методи навчання.

Висновки: Медіаграмотність – одна з ключових компетентностей сучасного педагога, необхідна система знань, умінь і навичок: аналізувати, критично оцінювати освітні медіаматеріали, створювати власні медіапродукти для ефективною реалізації змісту й завдань освіти, здійснення педагогічної діяльності. Вивчення дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання» спрямоване не тільки на ознайомлення студентів із текстами української та зарубіжної літератури для дітей, опанування методикою навчання читання учнів початкової школи, а й на підвищення рівня медіакомпетентності майбутніх педагогів. Ефективними педагогічними умовами при цьому визначено: індивідуальну і групову роботу, спрямовану на пошук, аналіз, оцінку інформації, постійну роботу з медіа; аналіз художніх творів та навчально-методичних матеріалів із використанням методик розвитку критичного мислення; інтерпретацію, оцінювання та висловлювання власних міркувань; розробку методичних матеріалів із урахуванням завдань літературної та медіаосвіти; виконання самостійних творчих завдань з використанням цифрових інструментів; систематичне, активне і цілеспрямоване викори-

стання цифрових інструментів та медіаконтенту в організації офлайн- і онлайн-навчання.

Перспективним є проведення емпіричного дослідження з метою визначення рівня розвитку індивідуальної медіакомпетентності майбутніх педагогів як свідчення їхньої готовності до здійснення медіаосвіти школярів.

Список використаних джерел:

1. Вас вітає команда проєкту «Вивчай та розрзняй: інфо-медійна грамотність». URL: <https://www.aup.com.ua/wowstories/> (Дата звернення: 27.12.2020).
2. Качак Т. Силабус навчальної дисципліни «Дитяча література та методика навчання літературного читання». ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. URL: <https://bo.naqa.gov.ua/api/File/7136/Get>. (Дата звернення: 27.12.2020).
3. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2016. 352 с.
4. «Літературна кавалерка». Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/316654>. (Дата звернення: 27.12.2020).
5. Онкович Г. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі. Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис, № 2(53), 2014. К.: Вид-во «Педагогічна преса». С. 80-87.

Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти

6. Тимченко О. Використання квест-технології для формування медіакомпетентності майбутніх фахівців початкової школи. Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць. / Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Випуск 27 (2 – 2019). Кам’янець-Подільський, 2019. С. 340-348.
7. Федоров А. В. Медіакомпетентність личности: от терминологии к показателям. Инновации в образовании. 2007. № 10. С. 75-108.
8. Livingstone S. Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. The Communication Review. 2004. № 7. P. 3-14, DOI: 10.1080/10714420490280152

Annotation: *Annotation: In the article on the basis of analysis of scientific works and generalization of practical experience the basic characteristics and structural components of teachers’ media literacy are analyzed. The problem of development of media literacy of students majoring in «Primary Education» in the process of studying the discipline «Children’s Literature and methods of teaching literary reading» is highlighted. The pedagogical conditions of realization of aims of media literacy at classes and in the process of completing independent work on a subject are investigated. The author concluded that the formation of students’ media literacy is fulfilled by the systematic and purposeful use of media content and digital tools for searching, analyzing, comprehending information, by creation of their own media content, organizing offline and online learning.*

Keywords: *media literacy, media competence, media education, media content, critical thinking, children’s literature, methods of teaching literary reading.*

